

การเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดกของผู้สูงอายุในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกก่อนและหลังการอบรม กรณีศึกษา ชุมชนผู้สูงอายุ ชุมชนสัมพันธ์สุข ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

Comparison of Knowledge of Elderly People in Law of Succession; Heir and Division of an Estate before and after Training. Study from Sampunsuk Ageing Society Tambon Banjan Amphoe Mueang Udon Thani

กัญญาภักดิ์ บึงไสย¹
Ganyapak Buengsaï¹

Received: 24 May 2021

Revised: 8 July 2021

Accepted: 4 August 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ และเปรียบเทียบความรู้ของผู้สูงอายุเรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 6 มาตรา 1599-1755 ก่อนและหลังการอบรม ผู้เข้าร่วมอบรม คือผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุชุมชนสัมพันธ์สุข ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 120 คน และมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุไม่เกิน 69 ปี² จำนวน 30 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ 1. ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ และ 2. แบบทดสอบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ก่อนและหลังการอบรม (pretest-posttest) จำนวน 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60- .80 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .53 - .78 และค่าความยากง่ายของข้อสอบ อยู่ระหว่าง .30 - .60 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ one sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ มีความเหมาะสมที่จะให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 96.66 มีความชัดเจนของเนื้อหาในต้นปริมาณ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 93.33 และ มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 86.66

¹ อาจารย์ประจำสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โทรศัพท์ 0815454198
E-mail ganyayui.yui@gmail.com

¹ Lecturer, The Office of General Education, Udonthani Rajabhat University. Tel. 0815454198,
E-mail. ganyayui.yui@gmail.com

² วิจัยฉบับนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่การรับรอง อว 0622.7/129

2. เมื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดกของผู้สูงอายุ ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก พบว่าหลังการอบรมผู้สูงอายุมีความรู้สูงกว่าก่อนการอบรม คิดเป็นร้อยละ 56

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดความรู้, การอบรมพัฒนาความรู้, การเปรียบเทียบความรู้, ผู้สูงอายุ, ทายาท, มรดก, การแบ่งมรดก

Abstract

In this study the researcher aimed to develop a knowledge platform in the issue of heirs and the division of estate and Law of Succession for elderly people and to compare the knowledge before and after training of the elderly people in these issues of heirs and the division of estate, Law of Succession under the Civil and Commercial Code, Book No.6, Section 1599-1755 in the Elderly Club of Samphan Suk Community, Ban Chan Sub-district, Muang District, Udon Thani Province. The participants were 120 elderly people in this club, and 30 elderly people with the age less than 69 years were selected by simple random sampling. The research instruments were 1) the knowledge platform in the issue of heirs and the division of estate, Law of Succession for elderly people and 2) the 20-question pretest-posttest on the knowledge of law of succession in heirs and the division of estate. Additionally, the Index of consistency (IOC) value was between 0.60-0.80, the confidence value was 0.83, the power of discrimination was between 0.53-0.78, and the difficulty of the test was between 0.30-0.60. The statistical tools used for the hypothesis validation are average, percentage, Standard Deviation, and one sample t-test.

It was found that.-

1) the knowledge platform in the issue of heirs and the division of estate, Law of Succession for elderly people had the level of appropriateness for usage as “High” or 96.66%, the clear content in the “High” level or 93.33%, and the possibility for practical usage witnesses “High” level or 86.66%

2) the knowledge after training in the issue of heirs and the division of estate, Law of Succession for elderly people was 56% higher than before the training.

Keywords: knowledge platform development, knowledge development training, comparison of knowledge, elderly people, heir, estate, division of estate

บทนำ

ในปัจจุบันผู้สูงอายุกลายเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิทุกด้าน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถูกละเมิดสิทธิทางด้านทรัพย์สิน หรือการหาประโยชน์ทางทรัพย์สิน จากรายงานของ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2561) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในปี 2560 พบว่าผู้สูงอายุเมื่ออายุยิ่งมากขึ้น ก็เริ่มมีความเปราะบางตามธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หลายคนมีโรคประจำตัว ทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น นำมาสู่การถูกละเมิดในทุกด้าน ตั้งแต่การถูกฉ้อโกงทรัพย์สิน การถูกทำร้ายจิตใจ การถูกทำร้ายร่างกาย ซึ่งผู้ละเมิดส่วนใหญ่ก็คือคนในครอบครัว ขณะที่ผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงถูกละเมิดคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว โสดไม่มีลูกหลานและมีความเจ็บป่วยในด้านการถูกฉ้อโกงทรัพย์สินพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุ 60-69 ปี

เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่สุดเพราะกลุ่มนี้ยังมีทรัพย์สินอยู่ จึงมักถูกคนใกล้ชิดมาหลอกลวงเรื่องทรัพย์สินและพอ หมดประโยชน์จึงถูกทอดทิ้ง สอดคล้องกับข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่รายงานสถิติคดีอาญาตั้งแต่ปี 2544-2558 พบแนวโน้มผู้สูงอายุถูกฉ้อโกงทรัพย์สินสูงขึ้น จากปี 2548 มีผู้เสียหายจำนวน 73 ราย เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 703 รายในปี 2558 ในด้านการถูกทำร้ายร่างกาย พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเจ็บป่วยและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่สุดเพราะตอบโต้ไม่ได้ ยิ่งบางคนสมองเสื่อม ก็อาจไปทำอะไรที่ดูแล้วไม่ถูกใจลูกหลานและคนรอบข้าง ก็เป็นเหตุให้ถูกละเมิด

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการละเมิดทางทรัพย์สินในผู้สูงอายุนั้นเป็นการละเมิดผ่านการใช้ความสัมพันธ์ (Relationship) หรือความไว้วางใจ

(Trust) ที่ผู้สูงอายุมีให้ มากระทำการละเมิดต่อผู้สูงอายุ (มติชนออนไลน์, 2561) โดยผู้ที่กระทำการละเมิดจะเป็นกลุ่มบุคคลที่ผู้สูงอายุรู้จัก เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน เครือญาติ เป็นต้น ผู้กระทำการละเมิดทางทรัพย์สินในผู้สูงอายุมีความเชื่อว่า เมื่อพวกเขาดูแลผู้สูงอายุแล้วพวกเขาก็ควรมีสิทธิในความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินนั้นๆ ของผู้สูงอายุด้วย (มติชนออนไลน์, 2562) รูปแบบการละเมิดทางทรัพย์สินในผู้สูงอายุดังกล่าวเป็นลักษณะที่ฝ่ายหนึ่งพยายามเข้าควบคุมเป็นเจ้าของซึ่งทรัพย์สินเงินทองของผู้สูงอายุ โดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้สูงอายุหรือเป็นการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบรวมไปถึงการขโมยและการฉ้อโกง ยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3839/2526 การหลอกลวงละเมิดสิทธิโดยอาศัยความโง่เขลาเบปัญญาและความอ่อนแอทางจิตของผู้ถูกละเมิดสิทธิซึ่งเป็นผู้สูงอายุ เป็นช่องว่างในการกระทำละเมิดสิทธิในผู้สูงอายุ ด้วยการหลอกลวงว่า เหล็กไหลสามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บที่กำลังเป็นอยู่นั้นให้หายขาดได้ ซึ่งพอเป็นที่เข้าใจได้ว่า ความอ่อนแอแห่งจิตของโจทก์เนื่องมาจากความเจ็บป่วย และคำว่าโง่เขลาเบปัญญาก็แสดงอยู่ว่าโจทก์นั้นถูกหลอกลวงให้หลงเชื่อได้ง่ายกว่าคนมีจิตปกติเพื่อหวังทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ของผู้สูงอายุ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560)

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา “กฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ” ที่ได้รับความสนใจมากที่สุดได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ที่ดินและบ้านแก่บุตรหลาน การทำสัญญาจำนอง และการทำพินัยกรรม (อภิชัย จันทรเสน, 2559) เนื่องจากผู้สูงอายุประสบปัญหาจากการที่ลูกหลานได้รับทรัพย์สินจากการให้ไปแล้ว พอเริ่มสูงอายุ ก็ทอดทิ้ง ไม่ดูแลยามแก่เฒ่า สถิติคดีเริ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมติสมัชชาผู้สูงอายุ

ระดับชาติ ปี 2562 ที่หันมาให้ความสำคัญกับการป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สินพร้อมกับขอให้กรมบังคับคดี ส่งเสริมการความรู้เรื่องกฎหมายเนรคุณ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 และมาตรา 535 กรณีที่ผู้สูงอายุมีการโอนทรัพย์สินให้กับลูกหลานหรือบุคคลอื่น แต่ลูกหลานหรือบุคคลนั้นไม่ดูแล ส่งเสียเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุสามารถเรียกคืนทรัพย์สินได้ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 ระบุงการเลี้ยงดูบุตรคือการที่ของบุตร มรดกเป็นแต่สิทธิอาจจะได้หรือไม่ได้ ได้แล้วเรียกคืนได้หากประทุษร้ายผู้ให้ตามประมวลกฎหมายอาญาทำให้เสียชื่อเสียง หรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง หรือไม่เลี้ยงดูไม่ให้สิ่งจำเป็นต่อชีวิตแก่ผู้ให้ในขณะที่ทำได้ (เฉลิมชัยเกษมสันต์, 2556)

จากสภาพปัญหาการถูกละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของผู้สูงอายุ จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องและสามารถจัดการทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนถึงแก่ความตายได้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในหัวข้อทายาทและการแบ่งมรดกให้แก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากหากผู้สูงอายุเสียชีวิตโดยไม่ได้จัดการยกทรัพย์สินให้แก่ผู้ใดก่อนถึงแก่ความตาย หรือมิได้ทำพินัยกรรมระบุไว้ว่าจะยกทรัพย์สินที่มีให้แก่ผู้ใด ย่อมส่งผลให้ทรัพย์สินของผู้สูงอายุตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมตามกฎหมายกำหนดไว้ (พินัย ณ นคร, 2558) ดังนั้นหากผู้สูงอายุเข้าใจในหลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าว จะส่งผลให้คลายความกังวลใจในเรื่องทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนถึงแก่ความตาย และลดโอกาสที่ผู้สูงอายุจะถูกละเมิดสิทธิในทางทรัพย์สินได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุชุมชนสัมพันธ์สุข ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุชุมชนสัมพันธ์สุข ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยการจับสลากจากผู้สูงอายุที่มีอายุไม่เกิน 69 ปี ที่สามารถเดินทางมาร่วมอบรม สามารถอ่านและทำแบบทดสอบ รวมทั้งสามารถจัดการทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนถึงแก่ความตายได้ด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เจ้ามรดกและกองมรดก ส่วนที่ 2 ทายาทและการแบ่งมรดก ส่วนที่ 3 ตัวอย่างคำพิพากษา ส่วนที่ 4 แบบฝึกทำรายการอบรม
2. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการใช้ชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 5 ข้อ โดยมีตัวเลือกคือ มาก ปานกลาง และน้อย
3. แบบทดสอบก่อนการอบรม (pretest) และหลังการอบรม (posttest) เรื่องกฎหมายมรดก

ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก จำนวนชุดละ 20 ข้อ ชนิด 2 คำตอบ คือ ถูกหรือผิด โดยแบ่งเป็นประเด็นทายาท จำนวน 10 ข้อ และการแบ่งมรดก จำนวน 10 ข้อ

วิธีวิจัยและการวางแผนการทดลองทางสถิติ

1. ผู้วิจัยได้เริ่มวางแผนการวิจัยโดยทำการสำรวจโดยสอบถาม พูดคุยกับประชาชน ชุมชนและผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกในชุมชนผู้สูงอายุ ชุมชนสัมพันธ์สุข ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งให้ทำแบบประเมินเพื่อหาหัวข้อในการอบรมที่ผู้สูงอายุในชุมชนให้ความสนใจ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนมากมีความกังวลใจในเรื่องทายาทและการแบ่งมรดก บางรายกังวลว่าเมื่อตนถึงแก่ความตายทรัพย์สินมรดกจะตกทอดแก่ใครบ้าง บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งบุตรที่สืบสายโลหิตของตนจะมีสิทธิในมรดกของตนเพียงใด กฎหมายที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับเรื่องทรัพย์สินมรดก รวมถึงการ

แบ่งมรดกที่จะเกิดขึ้นภายหลังตนถึงแก่ความตาย

2. ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก จากประชากร 120 คน ให้ได้ผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน มีอายุไม่เกิน 69 ปี สามารถเดินทางมาเข้าร่วมอบรม ทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบ และสามารถจัดการทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนถึงแก่ความตายได้ด้วยตนเอง

3. ก่อนเริ่มการอบรม ให้ผู้สูงอายุทั้ง 30 คน ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม และภายหลังเสร็จการอบรมก็ดำเนินการให้ผู้สูงอายุทั้ง 30 คน ทำแบบทดสอบหลังการอบรม เพื่อนำผลของแบบทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง โดยใช้แผนการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ก่อนและหลังการอบรม (One Group Pretest-Posttest Design)

สอบก่อน	อบรม	สอบหลัง
T_1	X	T_2

T_1 แทน การทดสอบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ก่อนการอบรม

X แทน การจัดการอบรมโดยการบรรยายผ่านชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

T_2 แทน การทดสอบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก หลังการอบรม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุ และแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 6 มาตรา 1599-1755 โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุ

1.1 กำหนดเนื้อหาของชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 6 มาตรา 1599-1755 โดยศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หนังสือ บทความทางวิชาการ สื่อออนไลน์ และแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา

1.2 สร้างชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 6 มาตรา 1599-1755 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วย ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 ใครคือเจ้ามรดก และกองมรดก คือสิ่งใด หน่วยที่ 2 ใครคือทายาทและขั้นตอนการแบ่งมรดกมีอย่างไร หน่วยที่ 3 ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา และหน่วยที่ 4 แบบฝึกหัดท้ายการอบรม

1.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการใช้ชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกสำหรับผู้สูงอายุ 5 ข้อ ประกอบด้วย ความชัดเจนของเนื้อหา ความเข้าใจในเนื้อหา ความน่าสนใจของเนื้อหา ความเหมาะสมที่จะให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ ความเป็นไปได้ที่ผู้สูงอายุจะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยมีตัวเลือกคือ มาก ปานกลาง และน้อย

2. แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม ให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ เนื้อหาและกรณีศึกษาเรื่องกฎหมายมรดก ในหัวข้อทายาท และการแบ่งมรดก โดยศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หนังสือ บทความทางวิชาการ สื่อออนไลน์ แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา จากนั้นนำเนื้อหาในชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุที่จัดทำขึ้นมาเป็นขอบเขตในการสร้างแบบทดสอบดังกล่าวโดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

2.1.1 เจ้ามรดกและกองมรดก

2.1.2 ทายาทและการแบ่งมรดก

2.1.3 คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก แบบปรนัย 2

ตัวเลือก จำนวนชุดละ 20 ข้อ โดยแบ่งเป็นประเด็นทายาท จำนวน 10 ข้อและการแบ่งมรดก จำนวน 10 ข้อ

3. นำชุดความรู้ แบบสอบถาม และแบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำชุดความรู้ แบบสอบถาม และแบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วนำมาคำนวณค่า IOC ซึ่งแบบทดสอบทั้งหมดมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 - .80

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ one sample t-test

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง .60-.80 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .53 - .78 และค่าความยากง่ายของข้อสอบ อยู่ระหว่าง .30 - .60

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบก่อนการอบรม และแบบทดสอบหลังการอบรม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความเป็นไปได้ในการใช้ชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน

ความเป็นไปได้ในการใช้ชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น					
	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความชัดเจนของเนื้อหา	28	93.33	1	3.33	1	3.33
ความเข้าใจในเนื้อหา	25	83.33	3	10.00	2	6.66
ความน่าสนใจของเนื้อหา	26	86.66	2	6.66	2	6.66
ความเหมาะสมที่จะให้ผู้สูงอายุนำไปใช้	29	96.66	1	3.33	-	-
ความเป็นไปได้ที่ผู้สูงอายุจะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ	26	86.66	3	10.00	1	3.33

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาท ก่อนการอบรมและหลังการอบรมของผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน

แบบทดสอบเรื่อง ทายาท (จำนวน 10 ข้อ)	n	$\bar{x}$	S.D.	เพิ่มขึ้นร้อยละ
ก่อนการอบรม	30	2.73	1.46	61
หลังการอบรม	30	8.83	1.41	

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นการแบ่งมรดก ก่อนการอบรมและหลังการอบรมของผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน

แบบทดสอบเรื่อง การแบ่งมรดก (จำนวน 10 ข้อ)	n	$\bar{x}$	S.D.	เพิ่มขึ้นร้อยละ
ก่อนการอบรม	30	3.16	1.62	51
หลังการอบรม	30	8.26	1.28	

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ก่อนการอบรมและหลังการอบรมของผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน

แบบทดสอบเรื่อง ทายาทและการแบ่งมรดก (จำนวน 20 ข้อ)	n	$\bar{x}$	S.D.	เพิ่มขึ้นร้อยละ
ก่อนการอบรม	30	5.98	2.44	56
หลังการอบรม	30	17.10	2.20	

จากตาราง ปรากฏผล ดังนี้

1. ตารางที่ 1 ความเป็นไปได้ในการใช้
ชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาท
และการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ความ
เหมาะสมที่จะให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก
ร้อยละ 96.66 ความชัดเจนของเนื้อหา อยู่ในระดับ
มาก ร้อยละ 93.33 ความน่าสนใจของเนื้อหาและ
ความเป็นไปได้ที่ผู้สูงอายุจะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ
อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 86.66 และความเข้าใจ
ในเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 83.33

2. ผลการวิเคราะห์แสดงการเปรียบเทียบ
ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาท
และการแบ่งมรดกก่อนการอบรมและหลังการ
อบรมของผู้สูงอายุพบว่า กรณีประเด็นทายาท
(10 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมอยู่ที่ 2.73
คะแนน หลังอบรมอยู่ที่ 8.83 คะแนน เพิ่มขึ้นคิด
เป็นร้อยละ 61 ส่วนประเด็นเรื่องการแบ่งมรดก
(10 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.16 คะแนน
หลังอบรมอยู่ที่ 8.26 คะแนน เพิ่มขึ้นร้อยละ 51

ผลสัมฤทธิ์ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก
ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกของผู้สูงอายุ
ก่อนและหลังอบรม รวม 20 คะแนน มีคะแนน
เฉลี่ยก่อนอบรมอยู่ที่ 5.98 คะแนน หลังอบรม
อยู่ที่ 17.10 คะแนน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 56

สรุปผล

การอบรมพัฒนาความรู้เรื่องกฎหมาย
มรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกแก่
ผู้สูงอายุ ผ่านชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก
สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบกับการแสดงบทบาท
สมมติ พบว่า ความรู้เรื่องกฎหมายมรดกหลัง
การอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม และเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ใน
ประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูง

อายุ มีความเหมาะสมที่จะให้ผู้สูงอายุนำไป
ใช้ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 96.66 ความชัดเจน
ของเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 93.33 ความ
น่าสนใจของเนื้อหาและความเป็นไปได้ที่ผู้สูงอายุ
จะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ
86.66 และความเข้าใจในเนื้อหา อยู่ในระดับมาก
ร้อยละ 83.33 คู่มือดังกล่าวจึงมีความเหมาะสม
ที่จะนำไปใช้ในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ

2. ผลการวิเคราะห์แสดงการเปรียบเทียบ
ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาท
และการแบ่งมรดกก่อนการอบรมและหลังการ
อบรมของผู้สูงอายุพบว่า กรณีประเด็นทายาท
(10 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมอยู่ที่ 2.73
คะแนน หลังอบรมอยู่ที่ 8.83 คะแนน เพิ่มขึ้น
คิดเป็นร้อยละ 61 ส่วนประเด็นเรื่องการแบ่งมรดก
(10 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.16 คะแนน
หลังอบรมอยู่ที่ 8.26 คะแนน เพิ่มขึ้นร้อยละ 51

ผลสัมฤทธิ์ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก
ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดกของผู้สูงอายุ
รวม 20 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมอยู่ที่
5.98 คะแนน หลังอบรมอยู่ที่ 17.10 คะแนน เพิ่ม
ขึ้นคิดเป็นร้อยละ 56 ดังนั้น สรุปได้ว่า หลังการ
อบรมให้ความรู้ ผู้สูงอายุมีความรู้เพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

1. การจัดการอบรมให้ความรู้เรื่อง
กฎหมายมรดก เริ่มจากการให้ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการอบรม จากนั้น
เริ่มทำการอบรมผู้วิจัยบรรยายเนื้อหาประกอบ
กับการใช้ชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับ
ผู้สูงอายุที่จัดทำขึ้น โดยคู่มือดังกล่าวประกอบด้วย
เนื้อหา 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ใครคือ
เจ้ามรดก และกองมรดกคืออะไร หน่วยที่ 2 ใคร
คือทายาทและขั้นตอนการแบ่งมรดกมีอย่างไร
หน่วยที่ 3 ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา และ
หน่วยที่ 4 แบบฝึกหัดการอบรม ทั้งนี้ผู้วิจัย

แจกชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุประกอบการอบรม เพื่อให้ผู้สูงอายุศึกษาไปพร้อมกับการบรรยายของผู้วิจัย โดยมีนักศึกษาแบ่งกลุ่มดูแลและให้คำแนะนำผู้สูงอายุขณะรับฟังการบรรยาย เมื่อจบการบรรยายก็ให้ผู้สูงอายุรับชมการแสดงบทบาทสมมติ และทำแบบฝึกหัดในหน่วยที่ 4 เพื่อเสริมความเข้าใจ ก่อนลงมือทำแบบทดสอบหลังการอบรม

1.1 ผลการพัฒนาชุดความรู้ เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก สำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุให้ความสนใจชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกที่แจกให้ เนื่องจากมีเนื้อหาตรงตามที่ผู้วิจัยบรรยาย มีความกระชับ เข้าใจง่าย สีสันสวยงาม มีรูปภาพประกอบอย่างชัดเจน จึงเหมาะแก่การนำไปใช้ (ปทุมทิพย์ ดีบุคคำ, 2548) เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541) ประกอบกับตารางที่ 1 แสดงความเป็นไปได้ในการใช้ชุดความรู้ มีความเหมาะสมที่จะให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 96.66 นอกจากนี้ในช่วงของการทำแบบฝึกหัดทำรายการอบรม ผู้สูงอายุสามารถทำได้ภายในเวลาที่กำหนดจากการสังเกตเมื่อเฉลยแบบฝึกหัดทำรายการอบรม ผู้สูงอายุก็ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ อย่างกระตือรือร้น แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุสนใจและมีความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนอไปในการอบรม

1.2 เมื่อจบการบรรยายส่วนเนื้อหา ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษา ก็จะมีการนำนักศึกษาเข้าร่วมแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการบรรยายของผู้วิจัย โดยกรณีศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาจากละคร ข่าวสารประจำวัน รวมถึงคำพิพากษาศาลฎีกา ส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความสนใจและสนุกกับการรับฟังการบรรยาย โดยจะสังเกตการมีส่วนร่วมได้จากเสียงหัวเราะ

ท่าทาง การแสดงความคิดเห็น และมีคำถามหลังจบการบรรยายที่ผู้สูงอายุสอบถามมายังผู้บรรยายอย่างมากมาย คำถามจากผู้สูงอายุที่พบได้มากคือคำถามที่แสดงถึงความห่วงใยว่าทรัพย์สินมรดก(ภายหลังผู้สูงอายุเสียชีวิต) จะตกแก่บุตรของตนทั้งหมดหรือไม่ และลูกเขยหรือลูกสะใภ้จะมีส่วนในทรัพย์สินมรดกดังกล่าวด้วยหรือไม่ เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการแสดงบทบาทสมมติมาประกอบการบรรยายซึ่งสอดคล้องกับอารมณ์ใจเที่ยง(2550) ที่อธิบายถึง วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึงวิธีสอนที่ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริงมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็น ผู้วิจัยจะใช้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมา เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน อันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และเมื่อผู้บรรยายสอดแทรกวิธีการสอนโดยนำบทบาทสมมติมาใช้ ทำให้ผู้สูงอายุเห็นภาพของขั้นตอนการการแบ่งมรดกได้ง่ายและชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงไม่ว่าจากข่าวสารหรือคำพิพากษาศาลฎีกามาจำลองเหตุการณ์เป็นกรณีศึกษา แล้วแบ่งกลุ่มให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติเป็นบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการทายาทและการแบ่งมรดก สอดคล้องกับสุพิน บุญชูวงศ์ (2544) ซึ่งได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนแบบบทบาทสมมติ ไว้ดังนี้

1. เลือกปัญหาที่ผู้เรียนส่วนมากพบบ่อยๆ หรือเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก จดจำยาก สับสน
2. กำหนดตัวบุคคลให้เหมาะสมกับบทบาทนั้นๆ เท่าที่ลักษณะของบุคคลเอื้ออำนวยให้กับสภาพความเป็นจริง

2. เมื่อทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกัน สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้สูงอายุมีความสนใจกระตือรือร้นในการฟังการบรรยายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คะแนนของการทำแบบทดสอบหลังการอบรมสูงขึ้นกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนการอบรม

จากเปรียบเทียบความรู้เรื่องกฎหมายมรดกของผู้สูงอายุ ในประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพที่ 6 มาตรา 1599 – 1755 ก่อนและหลังการอบรม ปรากฏผลว่า หลังการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดกในประเด็นทายาท (10 ข้อ) มีคะแนนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 61 ประเด็นมรดก (10 ข้อ) มีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 51 และประเด็นทายาทและการแบ่งมรดก (20 ข้อ) มีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 56

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าผลของการทำแบบทดสอบก่อนการอบรมเรื่อง ทายาท ในข้อที่ 5 ซึ่งมีคำถามว่า คู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส เป็นทายาทโดยธรรม ถูกต้องหรือไม่ ผู้สูงอายุทั้ง 30 คนตอบว่าถูก ซึ่งตามหลักกฎหมายคู่สมรสดังกล่าวไม่ใช่ทายาทโดยธรรม คำถามดังกล่าวจึงไม่มีผู้สูงอายุท่านใดตอบถูก นอกจากนี้คำถามในข้อที่ 8 ซึ่งถามว่าบุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม ถูกต้องหรือไม่ ก็มีผู้ตอบถูกเพียง 1 ท่าน ส่วนประเด็น เรื่องการแบ่งมรดก แบบทดสอบในข้อที่ 1 ไม่มีท่านใดตอบถูก ซึ่งคำถามคือ หากขณะถึงแก่ความตายเจ้ามรดกมีทายาทโดยธรรมอยู่ทุกลำดับ (ทั้ง 6 ลำดับ) ทายาททุกคนมีสิทธิรับมรดก ซึ่งตามหลักกฎหมายจะใช้หลักญาติสนิทตัดญาติห่างในการแบ่งมรดก ทายาทโดยธรรมในลำดับต้นจึงเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกได้ (เฉลิมชัย เกษมสันต์, 2556) แต่อย่างไรก็ตามภายหลังการอบรม ผู้สูงอายุทั้ง 30 ท่าน สามารถตอบคำถามข้อดังกล่าวได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. จากการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดกในประเด็นทายาท และการแบ่งมรดกของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ ชุมชนสัมพันธ์สุขตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้พบว่าก่อนอบรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความกังวลใจในเรื่องทรัพย์สินที่จะเป็นทรัพย์สินมรดกเมื่อตนถึงแก่ความตาย บางรายกังวลว่าเมื่อตนถึงแก่ความตายทรัพย์สินมรดกจะตกทอดแก่ใครบ้าง กฎหมายที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องทรัพย์สินมรดก รวมถึงการแบ่งมรดกที่จะเกิดขึ้นภายหลังตนถึงแก่ความตาย ภายหลังการอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายมรดก ในประเด็นทายาท และการแบ่งมรดก ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องดังกล่าวมากขึ้น ช่วยคลายความกังวลใจในเรื่องทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนถึงแก่ความตาย สามารถนำความรู้ และข้อมูลต่างๆ จากการอบรมไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงเห็นควรนำรูปแบบการอบรมดังกล่าวไปใช้กับผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป โดยเริ่มจากผู้สูงอายุในชุมชนอื่นๆ ของตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ศึกษาในลำดับถัดไป

2. ผู้วิจัยเห็นควรนำรูปแบบการอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้สูงอายุ โดยนำชุดความรู้ทางกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ และการแสดงบทบาทสมมติไปใช้ประกอบการอบรมกฎหมายในหัวข้ออื่นๆ เป็นลำดับถัดไป เช่น เรื่องการเพิกถอนการให้เพราะเหตุประพฤตินิรคุณ และการทำพินัยกรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อย่างไรก็ตามปัญหาหนึ่งที่พบได้จากการใช้ชุดความรู้ทางกฎหมาย ในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุคือ ขนาดตัวอักษรของชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดก สำหรับผู้สูงอายุ มีขนาดเล็กเกินไปส่งผลให้ผู้สูงอายุอ่านได้ไม่สะดวก ซึ่ง

ผู้วิจัยจะนำปัญหาดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขในการออกแบบคู่มือกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุในโอกาสต่อไปและนอกจากนี้ผู้วิจัยจะศึกษาประสิทธิภาพของชุดความรู้เรื่องกฎหมายมรดกสำหรับผู้สูงอายุ ก่อนนำไปใช้ในการอบรมครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยการผลิตสื่อหรือชุดการสอนก่อนนำไปใช้จริงควรมีการนำไปทดสอบประสิทธิภาพเพื่อดูว่าทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และผู้เรียนมีความพึงพอใจสื่อหรือชุดความรู้ดังกล่าวหรือไม่

3. ผู้วิจัยเห็นควรให้หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องการจัดการทรัพย์สินที่จะเป็นมรดกของผู้สูงอายุ รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ในลำดับต่อไป ยกตัวอย่างเช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการที่ผู้สูงอายุถูกเอาเปรียบหรือหาประโยชน์ทางทรัพย์สิน โดยการนำทรัพย์สินของผู้สูงอายุไปใช้โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การละเมิดทางการเงิน การครอบครองทรัพย์สินของผู้สูงอายุโดยที่ผู้สูงอายุไม่ยินยอม การขโมย

เงินหรือสิ่งของมีค่า การบังคับให้เปลี่ยนแปลงพินัยกรรม หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน รวมถึงการกีดกันไม่ให้ผู้สูงอายุมีสิทธิในการดูแลจัดการทรัพย์สินของตนเอง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2562 ที่หันมาให้ความสำคัญกับการป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน พร้อมกับขอให้กรมบังคับคดี ส่งเสริมการความรู้เรื่องกฎหมายเนรคุณ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 และมาตรา 535 กรณีที่ผู้สูงอายุมีการโอนทรัพย์สินให้กับลูกหลานหรือบุคคลอื่น แต่ลูกหลานหรือบุคคลนั้นไม่ดูแลส่งเสีย เลี้ยงดูผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุสามารถเรียกคืนทรัพย์สินได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). “ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี พ.ศ.2561-2580”. <http://www.dop.go.th/th/know/5/138>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). มติสมัชชาผู้สูงอายุ ปี 62. [http:// www. dop.go.th/th/know/5/262](http://www.dop.go.th/th/know/5/262)
- เฉลิมชัย เกษมสันต์, ม.ล. (2556). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. ชมรมเด็ก.
- ปทุมทิพย์ ดีบุคคำ. (2548). การพัฒนาคู่มือแนะนำกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พินัย ณ นคร. (2558). คำอธิบายกฎหมายลักษณะมรดก (พิมพ์ครั้งที่ 4). วิญญูชน.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2560). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มติชนออนไลน์. (2561). “สูงวัย” ถูกละเมิดสิทธิ. https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_866530
- มติชนออนไลน์. (2562). “ผลวิจัยเผย ‘สูงวัย’ เสี่ยงถูกละเมิดสูง อายุ 60-69 ปี” เสี่ยงถูกฉ้อโกงที่สุด”. https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_1359638

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2561). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2560.

<https://thaitgri.org/?cat=8>

สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). หลักการสอน. วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

อภิชัย จันทระเสน. (2559). กฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

http://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20160906105034_1.pdf

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. โอเดียนสโตร์.